

ט. ויהי – יעקב ודוד

ספור ההפטרה יוצר מכנה משותף עם הפרשה בתאור הפרדה ובצוואה של שנים מאישי המקרא – יעקב ודוד. אם אכן אנו מתעלמים מהשוני העמוק – למרות השוויון – בין שני המעמדים, בין הנאספים מסביב למיטת אביהם לבין המתקהלים באגודות – אגודות ערב הסתלקותו של דוד – הרי מתגלים בדברי המדרש לא רק סגולות של מכנה משותף אלא נקודות משותפות לשני האישים, היוצרים את הסממן החיוני ביותר לקיומו של העם – הרצף ההיסטורי.

כך עולה מניסוח דברי המדרשים בבראשית-רבה, בדברים-רבה ובתנחומא הקדום "וְזֹאת אֲשֶׁר דָּבַר לָהֶם אֲבִיהֶם" (בראשית מ"ט, כ"ח); אליהם אין כתיב כאן, אלא להם. אם היה כתוב "אליהם" היה הדבר מתפרש "עמהם", לעומת זאת "להם" מתפרש "עליהם", ואמנם במושג זה נרמזו דברים נוספים שעתידיים להתנבא עליהם שרשרת המברכים ההיסטורית. "אינו מתחיל אלא ממקום שפסק הראשון" (דב"ר י"א, א'). יצחק כשברך את יעקב פתח ב"וַיִּתֵּן לָךְ" (בראשית כ"ז, כ"ח) – במה שחתם אברהם וברך את יצחק "וַיִּתֵּן אֲבִרְהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק" (שם כ"ה, ה') – ברכה נתן לו. אף יעקב, במה שפסק אביו "וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל יַעֲקֹב" (שם כ"ח, א'), משם התחיל "וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו" (שם מ"ט, א'), וחותר ב"זאת", "וְזֹאת אֲשֶׁר דָּבַר לָהֶם אֲבִיהֶם" (שם מ"ט, כ"ח). אף משה כשעמד לברך את השבטים התחיל "וְזֹאת הַבְּרָכָה" (דברים ל"ג, א'), ובמה חתם משה – "אֲשֶׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל" (שם ל"ג, כ"ט), ואף דוד כשבא לומר תהילה, ממקום שפסק משה, משם התחיל – "אֲשֶׁרֶי הָאִישׁ" (תהילים א', א'). סיכומה של שרשרת המסרנים באה בדברי תהילים עצמו: "מִזְקֵנִים אֶתְבוֹנִן" (תהילים קי"ט, ק') שאף הם, יש בהם, כעין חזרה על הוראת התורה: "שָׂאֵל אֲבִיךָ וַיְגַדֶּךָ זְקֵנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לָךְ" (דברים ל"ב, ז').

אכן באחת הצמתים ההיסטוריים ניצב תמרור שנפגשנו בו לאחרונה בימי החנוכה "והיכן ציוונו?" (שבת כ"ג, ע"א) ותשובתו של ר' נחמיה – "שָׂאֵל אֲבִיךָ וַיְגַדֶּךָ זְקֵנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לָךְ".

תמרור הוא בצומת החשמונאית ותמרור הוא לדורות. מאז צוואת יעקב בפרשתנו והוראות דוד בהפטרנו, קריאת כיוון היא – "עַד כִּי יָבֹא שִׁילָה" (בראשית מ"ט, ג').